

INFORMATIEMEMO RAAD

Kenmerk:

2024-071468

Datum B&W-vergadering:

21 januari 2025

Onderwerp:

RES 2024

Kennis nemen van:

RES 2024

Status advies:

Openbaar

Argument: (indien niet openbaar)

N.v.t.

Portefeuillehouder:

Wethouder Evert Westerbeek

Betrokkenen bij voorstel extern:

GMR-RES

Betrokkenen bij voorstel intern:

Programmamanager Duurzaamheid (TSP) & adviseurs warmte/energie (TBF)

Bijlagen:

- 'Regionale Energiestrategie Arnhem-Nijmegen 2024, verrijking RES 1.0' (RES 2024)
- Adviestafel GMR Reactie Adviestafel GMR (30/9/2024)

Op 28 januari 2025 stemde het college in met de 'Regionale Energiestrategie Arnhem-Nijmegen 2024, verrijking RES 1.0'. We noemen dit de RES 2024, bedoeld als verrijking op [de RES 1.0 die u op 25 mei 2021 vaststelde](#). In de RES staat hoe we in de Groene Metropoolregio overschakelen naar duurzame warmte én elektriciteit. Ook is beschreven welke infrastructuur en opslag daarvoor nodig zijn. Binnen de regio werken 16 gemeenten, provincie Gelderland, 3 waterschappen en netbeheerder Liander hierbij samen aan de afspraak om in 2030 minimaal 1,62 TWh duurzame elektriciteit op te wekken.

In de RES 2024 (bijlage A) staan de inzichten en vorderingen van de afgelopen jaren op een rij. Beschreven is hoe de afspraken uit RES 1.0 uitwerking krijgen; meer in samenhang bekeken en beter geoperationaliseerd. We benaderen RES 2024 vanuit het energiesysteem, ofwel de combinatie van systemen waarmee we in onze energiebehoefte voorzien (gas, elektriciteit en warmte) met als pijlers duurzame opwek en warmte. Tevens hoe we omgaan met actuele ontwikkelingen zoals netcongestie en veranderingen vanuit de Transitievisies Warmte.

Voor de verdere uitvoering van de afspraken is het niet nodig om in deze RES 2024 het kader van de RES 1.0 aan te passen. Daarmee is de RES 2024 niet strijdig met raadskaders, is er geen aanleiding voor een raadsvoorstel en informeren wij u daarom met deze raadsmemo.

AANLEIDING

De RES 2024 is opgesteld naar aanleiding van deze veranderingen die zich voordeden in de periode na vaststelling van de RES 1.0:

- Er is een milieueffectrapportage (planMER) opgesteld op basis van de RES 1.0. [Wij informeerden u over deze planMER in juli 2023](#).
- Nieuwe landelijke windnormen en de invloed van de wespandief leiden tot een beperking van de mogelijkheden voor windenergie. Wij informeerden u hierover met de [raadsmemo actualiteiten windenergie](#) (24 oktober 2023) én de [raadsmemo actualiteiten windenergie](#) (24 juni 2024).
- De provincie Gelderland heeft een restrictiever beleid vastgesteld voor de ontwikkeling van zonne-energie op natuur- en landbouwgronden. Deze regels treden waarschijnlijk begin maart 2025 in werking.
- Problemen met netcongestie zorgen voor beperkingen op het elektriciteitsnet. Deze netcongestie heeft grote invloed op zowel toelevering op het elektriciteitsnet als op afname van het elektriciteitsnet. Wij informeerden u daarover [met een raadsmemo op 24 september 2024](#).
- [In juli 2020 stelde u de Transitievisie Warmte vast](#). Dit is verwerkt in de RES 1.0 en vervolgens is voor regionale bronnen veel inzicht verkregen ten behoeve van uitwerking. Wij informeerden u daarover met de [raadsmemo voortgang warmtetransitie](#) (24 september 2024, inclusief het RES-cluster geothermie).

De RES 2024 bouwt voort op de geboekte resultaten, zoals die voortvloeien uit de samenwerking van alle deelnemende partijen op basis van de vastgestelde RES 1.0, zoals beschreven in:

- [‘Voortgangsrapportage juli 2023 RES Arnhem Nijmegen’](#) ([plus lokale verdieping](#), 12 juni 2023).
- De monitoring van het [Programmaplan duurzaamheid](#) (19 maart 2023), voor wat betreft de onderdelen waar de regionale RES-inzet relevant is.

DOEL EN EFFECT

De RES 2024 is een verrijking van de RES 1.0, met als uitgangspunt de kaders en afspraken die zijn vastgelegd in RES 1.0. Het document beschrijft de voortgang van de energiestrategie en aanpak richting 2030 op de volgende thema's:

- Inzicht geven in en richting geven aan het regionale warmtetransitiepad. Het onderzoek naar collectieve warmtebronnen in onze regio heeft meer inzicht gegeven in de mogelijkheden voor warmtetransitie.
- Inzicht geven in en richting geven aan de stand van zaken en nadere uitwerking van de duurzame energie opwek in de regio. De realisatie van grootschalige zon is snel gegaan, de inzet voor de resterende opgave wind is verduidelijkt.
- Samenhang brengen en richting geven aan het energiesysteem. Zowel de aanpak van de huidige netcongestie alsook integraal programmeren om te zorgen voor een toekomstbestendig energiesysteem.

PROCES TOTSTANDKOMING RES 2024

Voor de huidige verrijking zijn gesprekken gevoerd met alle 19 deelnemers, op ambtelijk en bestuurlijk niveau. Ook is input opgehaald bij ontwikkelaars van zon- en windprojecten. Regionaal belanghebbenden dachten eveneens mee, denk aan energiecoöperaties en natuur- en milieuverenigingen in Gelderland. Sinds april 2024 zijn deze regionaal belanghebbenden vertegenwoordigd in de Regionale Adviestafel.

De conceptversie van de RES 2024 is voorgelegd en besproken met de betrokken gemeenten in het regionale platform Circulaire Regio én met de belanghebbenden in de Regionale Adviestafel (bijlage B). Na het verwerken van feedback ligt nu deze definitieve versie RES 2024 voor. Een deel van de adviezen kan terugkomen in toepassing/effectuering of de RES 2.0 (zie hierna bij 'Vervolg').

VERVOLG

Landelijk¹ is de verplichte tweejaarlijkse actualisatie van RES'sen losgelaten. In onze regio is ervoor gekozen de RES 1.0 te herijken, na vaststelling van de verrijkte RES 2024. Uiterlijk in februari is bekend of alle 16 colleges hebben ingestemd met de RES 2024. In gemeenten waar er sprake is van strijdigheid met raads-kaders en/of ingrijpende gevolgen als gevolg van deze verrijkte RES, kan er sprake zijn van consultatie van de raad (bijvoorbeeld met 'wensen en bedenkingen'). Daarvan is in Overbetuwe geen sprake. Wel doen wij u een voorstel voor het verkleinen van het zoekgebied Midden-Betuwe, zoals opgenomen in het ['Koersdocument actualisatie Omgevingsvisie'](#).

Vervolgens is de RES 2.0 (de herijking oftewel actualisatie) voorzien in het 2^e kwartaal van 2025; naar verwachting worden dan enkele nieuwe 'zoekgebieden wind' toegevoegd. Milieueffecten zijn hiervoor eerder dit jaar alvast in beeld gebracht. Toevoeging van nieuwe zoekgebieden speelt in het Rijk van Nijmegen en is straks mogelijk ter bekrachtiging van besluiten hiertoe in de desbetreffende gemeenteraden. Dit biedt ook de kans op het geoptimaliseerde zoekgebied Midden-Betuwe te synchroniseren. Als straks de kaders in de nieuwe RES 2.0 veranderen, zal de reeds doorlopen planMER-procedure kunnen voorzien in de dan verplichte milieueffectrapportage. Besluitvorming over de RES 2.0 is medio 2025 voorzien.

Het proces van het Beleidskader Energie van de provincie, biedt kansen om richting te geven voor de energiemix na 2030. Mogelijke bouwstenen daarvoor zijn bijvoorbeeld de onderzoeken aquathermie, waterstof (inclusief een mogelijke backbone door onze regio) en een provinciale verkenning naar kernenergie. Vanzelfsprekend komen nieuwe ontwikkelingen rondom andere duurzame bronnen (restwarmte, geothermie, windturbines én zonne-energie) alsmede een toekomstbestendig energiesysteem daarbij ook in beeld.

DOORWERKING

Graag lichten we op drie specifieke onderwerpen toe, hoe de doorwerking op lokaal niveau effect heeft.

Warmte

Het grootste deel van de energievraag komt vanuit warmte. Vanwege dit belang, nemen we als Overbetuwe actief deel in het 'Regionaal Uitvoeringsplan Warmte'. Waar de RES 1.0 alleen nog inging op de verdeling van warmte van enkele regionale bronnen, is in de verrijking geconcludeerd dat er een bovenlokale ontwikkelopgave voor ligt die ook ingaat op governance en financiering. Er is door de GMR een specifieke Rijksuitkering ontvangen om dit in 2024 en 2025 te kunnen doen.

Het doel van de regionale samenwerking is het versnellen van de warmtetransitie, het verlagen van de kostprijs (individuele en collectieve warmte-oplossingen), het creëren van synergie, het delen van kennis en het komen tot een efficiëntere aanpak oftewel optimalisatie op lokaal niveau. Deze doelen hebben we vertaald naar 10 actielijnen, verdeeld over 4 thema's:

- Leren en verbinden: kennisontwikkeling en -deling.
- Verbinden: ontwikkelen en implementeren van instrumenten, inzet van regionale experts ter ondersteuning van gemeenten, onderzoek naar innovatieve oplossingen,
- Slimme samenwerkingen/clusters: maatwerk voor oplossingen in kleine kernen, bronontwikkeling, ontzorging bij bovenlokale processen.
- Synergie en optimalisatie: regionale optimalisatie, (sub)regionale warmtebedrijven én verdieping van bovenlokale clusters (inclusief het cluster geothermie in het middengebied).

¹ Nationaal Programma Regionale Energie Strategie (NPRES).

Toekomstbestendig energiesysteem

Dit betreft de link met de actieplannen en programma's netcongestie en integraal programmeren, inclusief doorgroei naar toekomstbestendig energiesysteem (incl. batterijen, opslag, et cetera). U bent daarover al geïnformeerd met [een raadsmemo die resultaten en aanpak rondom netcongestie](#) beschrijft.

Lokale participatie

In RES 1.0 is borging van 50% lokaal eigendom reeds geadresseerd. In de '[Routekaart Duurzaam Overbetuwe](#)' is deze zogenaamde 'lokale participatie' opgenomen², met het voornemen dat we de borging hiervan oppakken bij het actief ondersteunen van initiatiefnemers voor duurzame opwek. Deze lokale participatie zien we in relatie tot (financiële bijdragen aan de ruimtelijke inpassing) én procesparticipatie.

Voor lokale participatie bestaan verschillende mogelijkheden; denk aan een (gebiedsgericht) omgevingsfonds zoals dat rondom Knoop 38 al functioneert of afspraken over grondvergoeding van eigenaren in de omgeving (zoals beschreven [in de raadsmemo van 17 december 2024](#)). Diverse andere vormen zijn nog mogelijk; thematische of generieke fondsen, regelingen voor omwonenden, bijdrage aan het verbeteren van natuurwaarden of andere kwaliteiten en het lokaal eigendom (middels investeren in het project, in ontwikkel- en/of beheersfase). Ons voornemen is om in over dergelijke thema's begin 2025 te gaan werken aan een handreiking voor 'profijsplannen' bij initiatieven voor windparken in de zoekgebieden Park15 én Midden-Betuwe.

Windenergie

Wij achten het realistisch dat in beide zoekgebieden een principe-aanvraag voor een windpark wordt ontvangen in de 1e helft van 2025. Deze kunnen dan integraal getoetst worden. Op dat moment moeten (als het goed is) ook de nieuwe landelijke windnormen zijn gepubliceerd voor externe veiligheid, slagschaduw en geluid. Relevant, omdat deze per 1 juli 2025 in werking zullen treden. Vanzelfsprekend zal (naast lokale participatie) ook een zorgvuldige aanpak voor communicatie en procesparticipatie worden doorlopen. Tenslotte blijft de verwachting dat er vanaf 2026 meer ruimte ontstaat door maatregelen voor de Wespandief. De lopende onderzoeken laten bijvoorbeeld zien dat cameradetectie hierbij kansrijk kan zijn. Alhoewel de provincie dit in 2026 nog moet borgen in de Omgevingsverordening, kunnen partijen hier in voorbereiding al wel vast rekening mee houden.

Behandelend adviseur voor technische vragen Stefan Tempelman,
telefoon: 14 0481, e-mail: info@overbetuwe.nl

HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS,
de gemeentesecretaris de burgemeester,

D.C. van Eeten

R.P. Hoytink-Roubos

Bijlagen:

- A. 'Regionale Energiestrategie Arnhem-Nijmegen 2024, verrijking RES 1.0' (RES 2024)
- B. Reactie Adviestafel GMR (30/9/2024)

² Van belang voor het goed kunnen duiden van de tabel in paragraaf 6.3 van de RES 2024.